

20. juni 2012

Til landbruks, mat- og fiskeriministrene i Norden

Nordiske Bondeorganisasjoners Centralråd (NBC) vil gjerne komme med følgende innspill til de temaer som diskuteres under ministrenes sommermøte i Trondheim 26. - 29.juni 2012.

NBC er en felles organisasjon for nordiske bonde- og samvirkeorganisasjoner. Organisasjonen har eksistert siden 1934. Formannskapet i organisasjonen går på rundgang, og akkurat nå er organisasjonen ledet av Danmark. NBC er et forum for meningsutveksling og politikktutforming mellom bøndene og deres samvirker i de nordiske landene, og vi har derfor stor interesse av Nordisk ministerråds arbeid.

NBC oppfordrer de nordiske landbruks-, mat og fiskeriministrene til å vektlegge følgende:

- Mer fokus på landbruket i Nordisk Råds strategi for grønn vekst
- Legge til rette for bruk av potensialet for produksjon av ren energi som ligger i det nordiske landbruket
- Etablere en fremtidsrettet strategi for det nordiske landbruket som sikrer en omfattende forskningsinnsats for å håndtere klimaproblemene
- En klar strategi for opfølging på Rio+20-møtet: Uten landbruk vil overgangen til grønn bærekraftig økonomi ikke lykkes

1. Nordisk landbruk – unikt i verden

Selv om forutsetningene for å drive landbruk varierer mellom de nordiske landene, har det nordiske landbruket flere fellestrekk. Det nordiske klimaet med kalde vintre og lyse somre gir en spesiell kvalitet til produktene og mindre utfordringer med sykdom og ugras. Interessen for de gode kvalitetene ved nordisk mat har økt, blant annet gjennom prosjektet Ny nordisk mat. Strengt krav til dyrehelse og dyrevelferd, miljø og etikk, blir i det nordiske landbruket utarbeidet i tett dialog mellom næringa og forbrukere og myndigheter. Nordisk landbruk er rik på naturressurser og er derfor også en viktig leverandør av bærekraftig energi.

Det nordiske landbruket har mange funksjoner ut over å produsere rene og gode råvarer, holde kulturlandskapet i hevd og sørge for sysselsetting innen matvareproduksjon og treindustri. Et aktivt drevet landbruk danner grunnlag for verdiskaping og sysselsetting i andre næringer. I distriktene har landbruket en nøkkelrolle for opprettholdelse av bosetting, infrastruktur og velferd.

I tråd med programmet for sommermøtet i Trondheim har vi valgt å se spesielt på to sider ved nordisk landbruk: Miljø og klima, og gården som arena for velferdstjenester

2. Miljøforvaltere og leverandører av ren energi

Det nordiske landbruket står overfor store utfordringer. Klimaendringer og demografisk utvikling gir store utfordringer for matproduksjonen. Mer intens nedbør, mer sykdom på planter og dyr, mer erosjon som følge av høyere vindhastigheter og intens nedbør, og mye dyrere fossil energi gir store utfordringer. Samtidig gir et avansert og kvalitetsbevisst nordisk landbruk med godt utdannende og dyktige bønder, store muligheter til å bidra positivt til å binde karbon i jord og gi løsninger på klimaproblemene slik at vi kan sikre den grunnleggende matproduksjonen for en voksende nordisk befolkning. Nordisk landbruk er en del av løsningen på klimaproblemene, blant annet gjennom sine leveranser av ren energi og mat med lav energipåvirkning. Eksempelvis har norsk landbruk

gjennom bioenergi, biogass og småkraft potensialet til å produsere 2/3 av energien norsk vannkraft gir, og Sverige har tilsvarende potensial til å øke andelen av fornybar energi til 70% i 2020.

De nordiske bonde- og samvirkeorganisasjonene i NBC vil oppfordre de nordiske ministrene til å legge til rette for bruk av det potensialet for produksjon av ren energi som ligger i det nordiske landbruket. Nordisk Råd, sammen med de nordiske landbruksuniversitetene og de nordiske bonde-/samvirkeorganisasjonene, bør etablere en fremtidsrettet strategi for det nordiske landbruket som sikrer en omfattende forskningsinnsats for å håndtere klimaproblemene. Bøndene må integreres i dette arbeidet. Det nordiske landbruket vil bli mye viktigere fremover og det er nå listen må legges for å sikre de store fortrinnene nordisk landbruk har på den globale arenaen for matproduksjon.

3. Mer landbruk i grønn vekst-strategien og Rio+20

Det er positivt at Nordisk Råd fokuserer på grønn vekst. Men i strategien for grønn vekst har primærnæringene, inkludert landbruket, fått for liten plass.

Nordiske bønder er økosystemforvaltere, og er helt avhengige av at dette systemet fungerer godt for å sikre produksjon og inntekt. De sørger for en sammensatt pakke med tjenester til samfunnet, inkludert mat- og fiber, fornybar energi, økosystem-tjenester og bidrag til å opprettholde biologisk mangfold. Landbrukssektoren bidrar til økonomisk vekst og sysselsetting, både i landbruket og matindustrien. Derfor er bøndene sentrale i å sikre bærekraftig utvikling og for drift av den grønne økonomien.

Disse temaene er sentrale i Rio+20-forhandlingene. Rio+20-møtet har et stort ansvar for å legge rammeverket for grønn vekst med de institusjoner og den handlingsplan som er nødvendig for å nå målene. Landbruket og bøndene har muligheter for å levere på både de sosiale, økonomiske og miljømessige områdene for bærekraftig utvikling. For bønder står ikke disse tre søylene i motsetning til hverandre. De komplementerer hverandre i en framtidig bio-økonomi. Landbruk er en kunnskapsbasert næring. Gjennom teknologiske nyvinninger, innovativ landutnyttning og anvendelse av avfall som en ressurs, har landbruket potensialet til å produsere mer med mindre. Landbruket kan produsere mat, energi og biobasert materiale for en voksende befolkning, samtidig som vi øker inntektene og dermed bedrer levevilkårene i distrikta. Nordisk landbruk har takket være sin rike tilgang på vann, en unik situasjon for å øke produksjonen og ta et stort ansvar for matvareforsyningen.

Men vi trenger politiske ambisjoner med tilhørende rammeverk for å nå disse målene. Deltakerne i Rio-møtet må derfor fokusere på det primære målet for landbruket i grønn økonomi: Hvordan produsere mer med mindre? Hvordan bruke kunnskap og beste praksis for å minimere det negative miljøet for landbruket? Hvordan belønne bønder som bruker metoder som både beskytter og styrker økosystemet og tar opp i seg alle dimensjonene med bærekraft? Hvordan redusere fattigdom?

Vi forventer et klart budskap fra Rio: Uten landbruk vil overgangen til grønn bærekraftig økonomi ikke lykkes.

4. Bønder som samfunnsentreprenører

Inn på tunet, eller grønne velferdstjenester på gården, innbefatter tjenester bøndene tilbyr på gården innen utdannings- oppvekst-, helse- og omsorgssektoren. I Norge er det eksempelvis 1100 gårdsbruk som tilbyr Inn på tunet-tjenester for mennesker med eksempelvis demens, psykiske helseproblemer, rus og frafall fra skolen.

Gården, med sine fysiske faciliteter, egner seg for et mangfold av aktiviteter- særlig er gården en arena for samfunnsnyttige velferdstjenester. Et aktivt drevet landbruk har et stort potensial som samarbeidspartner til helse-, omsorg-, og utdanningssektoren. Det unike med Inn på tunet-tilbudene er at de forener gården og landbrukets ressurser med samfunnets behov for gode og institusjons- og sykdomsfrigjorte omgivelser hvor aktivitet, opplæring, arbeidstrening og mestring kan foregå. Slike tjenester fra landbruket kan bidra til å løse noen av det offentliges oppgaver.

Gjennom å legge tilrette for et fremtidsrettet og bærekraftig nordisk landbruk vil man også høste varige velferdsgevinster. En investering i landbruk gir en god og langsiktig samfunnsøkonomisk avkastning.

5. Konklusjon

Den nordiske bøndernes unike rolle som matprodusent, leverandør av kulturlandskap, grønne tjenester og energi må anerkjennes og løftes fram. Rammevilkårene må legges til rette for et fremtidsrettet og bærekraftig landbruk basert på nordiske ressurser, der bøndene har gode nok arbeidsforhold og inntektsmuligheter for å sikre rekruttering i neste ledd.

Med venlig hilsen

Niels Jørgen Pedersen

Præsident

Nordens Bondeorganisationers Centralråd

Formand for Landbrug & Fødevarer
Axeltorv 3, 1609 København V

D +45 3339 4603

M +45 4093 1718

E njp@lf.dk